

1

KO E FĀNAU AU 'A E 'OTUÁ

TALATEU MA'Á E FAIAKÓ

Ke ke mateuteu fakalaumālie ke ako'i e lēsoni ko 'ení, kātaki 'o lau mo fakalaululoto ki he ngaahi me'á ni: Ko e tokotaha kotoa pē 'o kitautolu ko ha foha pe 'ofefine 'ofa'anga fakalaumālie ia 'o e ongomātu'a fakalangí. Na'a tau nofo mo Kināua ki mu'a pea fa'ēle'i kitautolú. 'Oku 'afio'i mo 'ofa'i fakataautaha kitautolu 'e he'etau Tamai Hēvaní. (Vakai ki he Ngaahi Sāmé 82:6; Ngāue 17:28–29; Hepelū 12:9.)

TEUTEÚ

- 'Omai ha tatau 'o e ngaahi folofolá. Faka'ilonga'i 'a e Saame 82:6 mo e Mōsese 1:4 ke faingofua ha'o kumi kinautolu.
- Faka'ilonga'i 'a e peesi 99 'i he tohi lēsoni ko 'ení koe'uhí ke faingofua ha'o huke ki afí.

NGAAHI 'EKITIVITĪ KE AKO MEI AÍ

Kamata'aki ha 'ekitiviti fakatahataha. Ki ha ngaahi fakakaukau, vakai ki he peesi 3.

Lotu Fakaafe'i ha taha 'o e fānaú ke ne fai 'a e fua lotú.

Fo'i Hivá Hiva'i pe lau 'a e veesi 'uluaki 'o e "Fānau Au 'a e 'Otuá" (*Tohi Hiva 'a e Fānaú, 2*):

Fānau au 'a e 'Otuá,

Kuó ne fekau maí.

Toe lau tu'o ua pe tu'o tolu, fakaafe'i 'a e fānaú ke nau hiva fakataha mo koe.

Folofolá Talaange ki he fānaú 'oku 'i ai 'enau fa'ē mo 'enau tamai 'i he māmaní 'oku nau 'ofa'i kinautolu. Talaange 'oku 'i ai foki mo 'enau Tamai Hēvani 'okú Ne 'afio'i mo 'ofa'i kinautolu. Fakaava 'a e Tohi Tapú ki he Saame 82:6 pea lau, "Ko e fānau 'a e ['Otuá] 'a kimoutolu kotoa pē."

Talanoa mei he Folofolá Faka'alí'alí 'a e fakatātā 'o Mōsese 'i he peesi 99 (te ke lava 'o tāpuni'i e ngaahi 'ata kehe 'i he peesi ko 'ení ke tokoni ki he fānaú ke nau tokanga taha pē kia Mōsese). Fakamatala'i ange ko Mōsesé ko ha palōfita ma'ongongonga ia 'a e 'Otuá, na'e mo'ui 'i he taimi fuoloá. Talaange ki he fānaú na'e 'alu 'a Mōsese ki ha mo'unga ke lotu. Fakaafe'i e fānaú ke fakatāta'i 'o pehē pē 'oku nau kaka 'i ha mo'unga; pea kūnima 'o hangē 'oku nau lotú. Fakaava hake 'a e Mata'itofe Mahu'ingá ki he Mōsese 1:4 pea lau, "Na'e lea 'a e 'Otuá kia Mōsese, 'Vakai, ko hoku foha koe.' Fakamatala'i na'e ako ai 'a Mōsese ko ha foha ia 'o e 'Otuá.

Ekitiviti Toutou Fakaafe'i ha taha 'o e fānaú ke tu'u 'i mu'a 'i he kalasí 'o ofi atu kiate koe.

Fakahoko Lea: "Ko [hingoá 'o e ki'i tamasi'i pe ta'ahiné] 'eni."

Kole ki he fānaú ke nau toe lea'aki e hingoá 'o e ki'i tamasi'i pe ta'ahiné.

Lea: "[Hingoá 'o e ki'i tamasi'i pe ta'ahiné] ko ha fānau ia 'a e 'Otuá."

Kole ki he fānaú ke nau angimui: "[Hingoá 'o e ki'i tamasi'i pe ta'ahiné] ko ha fānau ia 'a e 'Otuá."

Toutou fakahoko 'a e 'ekitiviti ki he fānau takitaha 'i he nesilií. Kapau 'oku tokolahi e kalasi nesilií, te ke lava 'o fokotu'u ha toko ua 'i ha taimi pē 'e taha pe fakanounou'i 'a e 'ekitiviti ki hono fie ma'ú.

NGAAHI TOKONI FAKAFIAKÓ

Ngaahi Hivá: Ngāue'aki ha ngaahi fasi ke ako'i e ngaahi tefito'i mo'oni 'o e ongoongoleléi pea mo fakaafe'i e Laumālie. Ko e ni'ihí tokosi'i 'o e fānaú te nau fie feinga ke hiva mo koe, ka ko e tokolahi 'o kinautolu te nau siofi pē koe lolotonga ho'o hiva. 'Oku nau ako 'a e ngaahi hivá 'aki 'enau fanongó pea 'oku nau fiefia 'i he ngaahi hivá 'o tatau pē pe 'oku 'ikai ke nau hiva.

Ngaahi Hingoá: 'Oku fiefia 'a e fānau nesilií 'i he 'enau fanongo ki honau ngaahi hingoá pea mo e konga 'oku nau kau ai he lēsoni. Fakaha'i ki he fānaú 'okú ke 'ofa 'iate kinautolu 'aki ho'o ako ke 'ilo honau ngaahi hingoá pea fakamālo'ia'i kinautolu 'oku kau maí.

Fakatātā Faka'alii'ali 'a e fakatātā 'i he peesi 10, peá ke tuhu ki he fānau 'i he fakatātaá pea fehu'i ange, "Ko e fānau au 'a e 'Otuá?" Kamokamo pea ke talaange 'io. Toutou fakahoko ia ki he *tokotaha kotoa pē* ko ha fānau ia 'a e 'Otuá pea 'okú Ne 'afio'i mo 'ofa'i kitautolu kotoa pē.

Faka'osí Vahevahe ho'ó fakamo'oní ko e fānau kotoa kitautolu 'a e 'Otuá pea 'okú Ne 'afio'i mo 'ofa'i kitautolu.

Lotu Fakaafe'i ha taha 'o e fānau ke ne fai e lotu tukú.

NGAAHI 'EKITIVITĪ KE FILI MEI AÍ

TEUTEÚ *Ma'á e 'ekitivitī pousitaá:* Fakaafe'i 'a e ngaahi mātu'á ke 'omai ha la'itā 'enau fānau ki he nesilií. (mahalo kuo nau 'osi 'omai e la'itā ko 'ení 'i he taimi na'e fuofua kau mai 'enau fānau ki he kalasi nesilií; vakai ki he peesi 7). Hiki'i 'i he kongá ki 'olunga 'o e pousitaá 'a e "Ko e Fānau Au 'a e 'Otuá". Faka'ata'atā ha kongá lahi ki he ngaahi tā 'o e fānau.

Ma'á e 'ekitivitī fakatātaá: Hiki ha tatau 'o e fakatātā 'i he peesi 11 ke taki-tāuhi e fānau kotoa.

Veesi 'Ekitivitií Fakaafe'i 'a e fānau ke nau tu'u pea mou fai fakataha 'a e veesi 'ekitiviti ko 'ení: Kapau 'okú ke fu'u lōloa 'aupito, (fakama'afao pea kakapa ho ongo nimá ki 'olunga)
'Oku 'afio'i mo 'ofa'i koe 'e he Tamai Hēvaní.
Kapau 'okú ke fu'u nounou 'aupito, (tulolo ki lalo)
'Oku 'afio'i mo 'ofa'i koe 'e he Tamai Hēvaní.
Lōloa, (kakapa ki 'olunga)
Nounou, (tulolo ki lalo)
Lōloa, (kakapa ki 'olunga)
Nounou, (tulolo ki lalo)
'Oku 'afio'i mo 'ofa'i kotoa kitautolu 'e he Tamai Hēvaní.

Pousitā Fakapipiki 'a e ngaahi la'i tā 'o e fānau ki he pousitā na'á ke teuteú. Lau 'a e hingoa 'o e pousitaá ki he fānau pea fakamanatu kiate kinautolu ko e fānau kotoa kitautolu 'a e 'Otuá. Faka'alii'ali 'a e pousitaá 'i he uike takitaha pea tānaki atu e ngaahi la'i tā ki ai, 'i he taimi 'oku kau mai ai ha fānau kehe ki he nesilií.

Fakatātā 'Oange ki he ki'i tamasi'í pe ta'ahine takitaha ha tatau 'o e taha 'o e ngaahi fakatātā 'i he peesi 11. Fakaafe'i 'a e fānau ke nau tuhu ki he ngaahi kongá kehekehe 'o e fofongá (hangē ko e mata, ngutu 'o pehē atu ai pē). 'Ai e fānau ke nau valivali e ngaahi fakatātaá kapau 'oku nau loto ki ai.

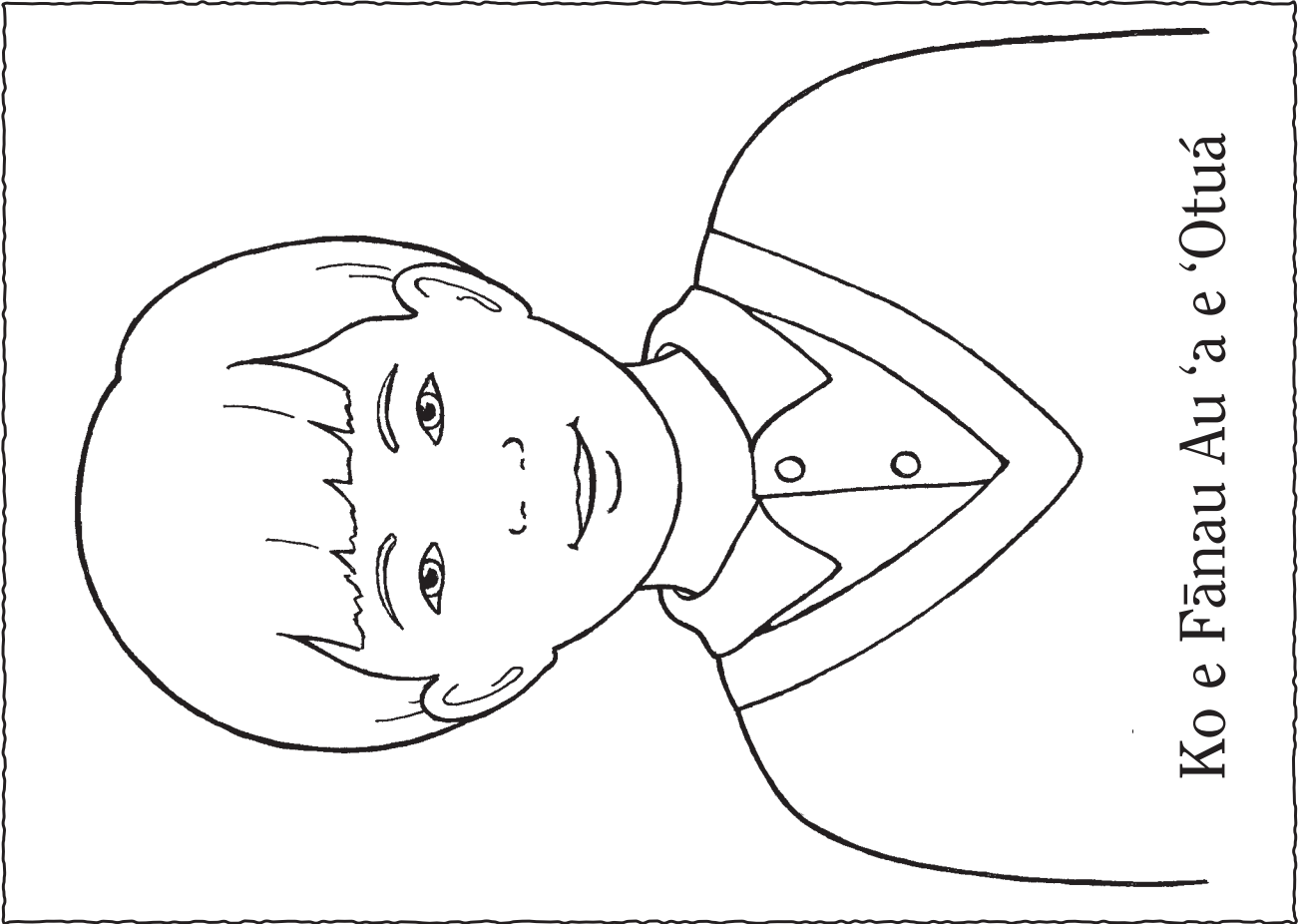
NGAAHI TOKONI FAKAFALIAKÓ

Lotu: Kapau 'oku fie ma'u 'e he ki'i tamasi'í pe ta'ahiné ha tokoni 'i he lotú, fekau ke tou-tou angimui 'i ha ngaahi kupu'i lea nounou mo faingofua. Ko e fānau ki'i lalahi angé te nau lava pē 'o lotu 'o ngāue'aki 'enau lea pē 'anautolu.

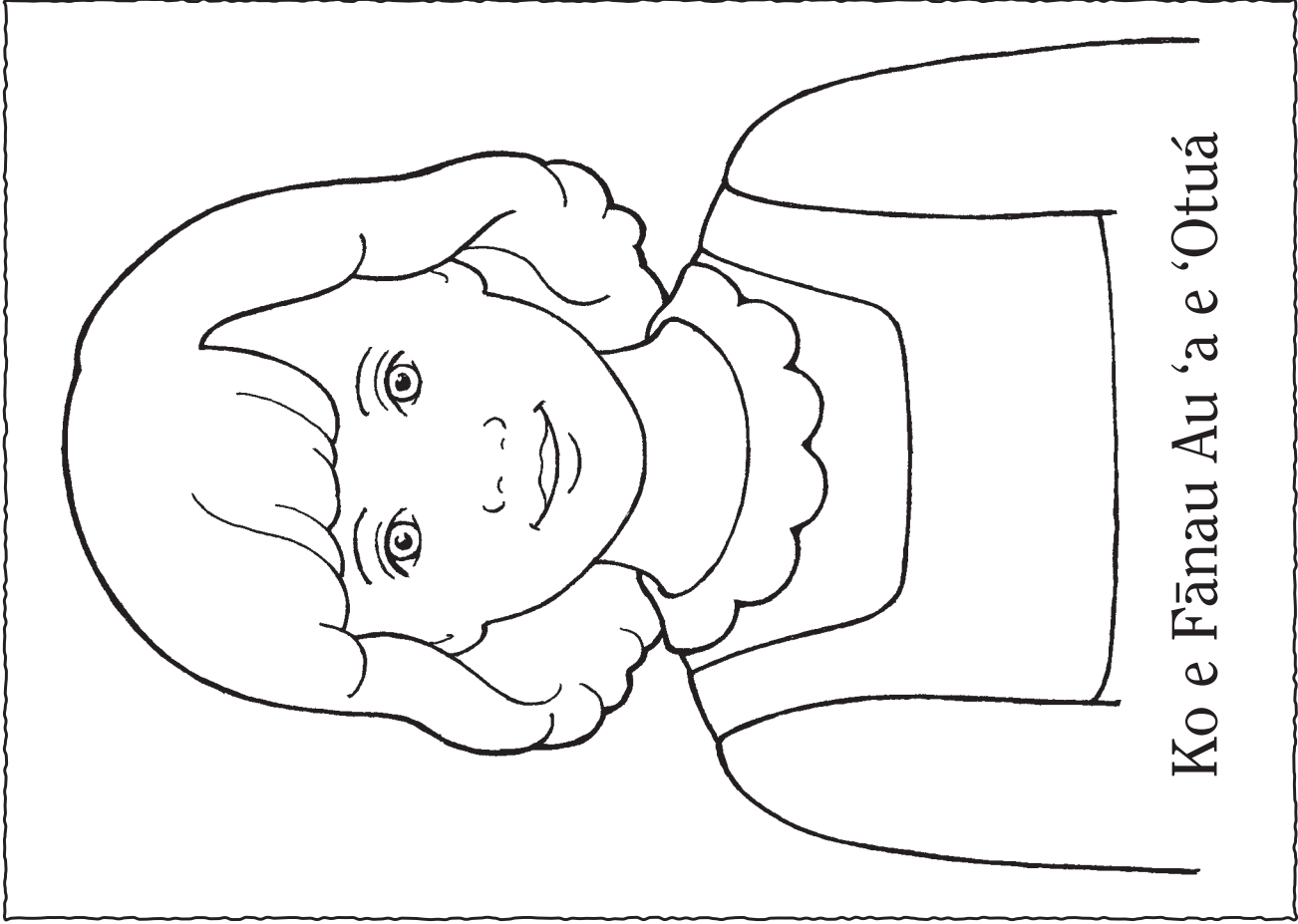
Hiki ha ngaahi tatau: Kapau 'oku 'ikai te ke ma'u ha misini hiki tatau, te ke lava pē 'o tuku ha la'i pepa hinehina 'i 'olunga 'i he ngaahi fakatātaá pea tā fakatatau kinautolu.

Valivali: 'Oku 'ikai ke sai'ia e kotoa 'o e fānau 'i he valivalí. Ko e ni'íhi te nau mei 'ai pē ha faka'ilonga 'e taha pe ua 'i he peesi. Ko e taumu'a 'o e ngaahi tā fakatātā 'i he ngaahi lēsoni ko 'ení ke 'oange ki he fānau ha mé'a te nau lava mamata ki ai ko e fakafofonga (visual representation) 'o e lēsoni, te nau lava ke to'oto'o pea 'ave ia ki 'api. 'Oku 'ikai ke mahu'inga ia ke nau poto hono valivali fakalelei 'a e fakatātaá.

Ko e Fānau Au ‘a e ‘Otuá

Ko e Fānau Au ‘a e ‘Otuá